

ПОДПИСАХА ДОГОВОРИ С ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ ЗА РЕМОНТ НА УЛИЦИ В БРАЦИГОВО И ИЗГРАЖДАНЕ СПОРТНА ПЛОЩАДКА В БЯГА

Кметът на община Брацигово Петко Петков подписа два договора с Държавен фонд „Земеделие“ по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаб инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от Програма за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейски земедел-

ски фонд за развитие на селските райони.

Първият договор е за реализиране на проект „Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях“ на стойност 1 167 850.43 лв. без ДДС. Обектът ще бъде реализиран в регулацията на гр. Брацигово; община Брацигово. Ще бъдат благоустроени 12 на брой улици чрез възстановяване и подобряване на съществуваща пътна настилка, пътно тяло и отводняване. Предвижда се изграждане на нови и подмяна на стари тротоари и бордюри с цел обезопасяване на пешеходното движение. Целта на проекта е подобряване на условията на живот на населението в гр. Брацигово и градската среда, както и подобряване на транспортно-експлоатационните качества на пътните настилки.

Вторият подписан договор е за реализиране на проект „Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура в село Бяга, община Брацигово, област Пазарджик“ Стойността на договора е 97 228.01 лв. без ДДС. С проекта се предвижда изграждането на открита спортна площадка за мини-футбол с едно малко футболно игрище в с. Бяга, община Брацигово. Проектът ще допринесе за обновяване на спортната инфраструктура в Бяга. Осигурява се възможност на младите хора да спортуват активно и да прекарват пълноценно свободното си време.

Между два броя

НОМИНАЦИИ

24 МАЙ е специална дата, ден, в който всички се чувстват само българи и сме заедно на празника на българщината. Няма други мигове, които да даряват българското съзнание с толкова удовлетворение от неоспоримата истина, че имаме цялостно градивно културно пространство в историята, че сме сътворци на днешната цивилизация. И без значение къде се намира, човек винаги пази спомена за жизнерадостната атмосфера, приповдигнатото настроение, окичените с цветя портрети на Светите братя Кирил и Методий и звуците на безсмъртния химн на Стоян Михайловски „Върви, народе възродени...“ и „... по един учител, из стръмното ръката му подал“.

И тази година учители от община Брацигово получиха своето признание по повод Деня на българската писменост и култура и за проявен висок професионализъм на педагогическото поприще. Отличените са Даниела Колева – ДГ „Здравец“, Фанета Вълева – НУ „Васил Петлешков“, и Мариана Бекриева от СУ „Народни будители“.

Честито!

По инициативата WiFi4EU на Европейската комисия, Брацигово спечели ваучер с който ще бъде подпомогнато изграждането на безплатна интернет мрежа в централната част на града. Близо 98% от ваучерите са раздадени още в първите 60 секунди от отварянето на портала за регистрация, като Брацигово се нарежда сред многото кандидатстващи общини от страни на Европейския съюз.

ПОМНИМ И ТАЧИМ

Честването на събитията от Априлското въстание през 1876-а на 12.05.2019 г. в гр. София, в Борисовата градина, при паметника на Васил Петлешков бе отбелязано от Дружество „Васил Петлешков“ с председател Иван Василев. Тържествена реч произнесе Тодор Кънев, бяха поднесени цветя.

Светлана ДЖУКАНОВА

1 500 ДЕТСКИ ГРАДИНИ И УЧИЛИЩА ПРИБОЩАВАТ ДЕЦА ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ

С 82.5 млн. лв. по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ се финансира проект за разширяване на достъпа до предучилищно образование на децата от уязвими групи и деца, живеещи в бедност. Дейностите ще се изпълняват 30 месеца на територията на цялата страна. Министерството на образованието и науката е бенефициент по проекта, в партньорство с Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства. Проектът ще обхване 1 500 детски градини и училища с предучилищни групи, като в 130 от тях ще се осигури подкрепяща среда за ранна превенция на обучителни затруднения. Общо над 50 хил. деца ще участват в дейности за активно приобщаване в системата на предучилищното образование, а 20 хил. от тях ще участват в мерки за образователна интеграция и реинтеграция. Основните дейности по проекта са: допълнително обучение по български език; провеждане на дейности за педагогическа, психологическа и социална подкрепа, вкл. обезпечаване на средствата за такси на детски градини с повише-

на концентрация на деца от уязвими групи; осигуряване на допълнителен педагогически и непедагогически персонал, на учебни материали, пособия, помагала и др. Ще се провеждат обучения на учители и на други специалисти (психолози, логопеди и др.), непедагогически персонал (помощник-възпитатели, образователни медиатори, социални работници и др.) и други заинтересовани страни (родители, ромски лидери или представители на ромската общност и др.) за придобиване на знания и компетентности за успешно сътрудничество между семейството и детската градина.

В дейностите се включват още педагогическа, психологическа и социална подкрепа за родители на деца от уязвими групи. Важни са дейностите за изграждане на положителни обществени нагласи към предучилищното образование и за недопускане на дискриминация. Училища и детски градини в община Брацигово отдавна работят в това направление. Очаква се дейностите да продължат и занапред.

НСОРБ НАСТОЯВА ЗА ПРОМЯНА В ЗАКОНА ЗА ВОДИТЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА КОНЦЕСИОННИТЕ ДОГОВОРИ ЗА МИНЕРАЛНА ВОДА

НСОРБ изпрати писмо до зам.-министър-председателя по икономическата и демографската политика Марияна Николова и до директора на дирекция „Икономическа и социална политика“ към Министерския съвет по темата за приходите на общините от концесии за добив на минерална вода – изключителна държавна собственост. То е съставено по сигнали на общини за неспазване на измененията на чл. 42, ал. 4 от Закона за водите. Според нея, част от концесионното възнаграждение при посочените концесионни договори, не по-малко от 50 на сто, се превеждат по бюджета на общината, на чиято територия е обектът. Вече повече от една година от влизането в сила на тази норма общините продължават да получават само 30 на сто от концесионните плащания. Отговорът на техните запитвания до Министерството на околната среда и водите е, че промяната в закона не е приложима към заварените концесионни договори. НСОББ категорично възразява срещу лишаването на общините от този финансов ресурс, предвид и факта, че действащите концесии за добив на минерална вода са дългосрочни – повечето от тях приключват след 2035 г. Предложението за промяната, целящо повишаване на концесионното плащане на общините, беше направено от НСОББ за максимално използване на природните ресурси на територията на общините. Сдружението настоява да се инициира промяна в Закона за водите, като в Преходните и заключителни разпоредби се включи параграф, указващ преоформяне на заварените концесионни договори в съответствие с разпоредбата в 6-месечен срок от влизане в сила на измененията.

24 МАЙ - Празникът на празниците

ЗА ДЕНЯ, КОЙТО НИ ВПИСВА В СЪКРОВИЩНИЦАТА НА СВЕТОВНАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ

Всяка година 24 май идва с бляска на своята тържественост, пренесъл възрожденския си дух през годините, утвърдил се като най-светлия, най-съкровения, най-българския празник!

Това е денят на буквите, на просветата, на духа! И на гордостта на поета, написал, че „...и ний сме дали нещо на света – на вси славяни книги да четат!“

Това е денят, в който по-емоционално усещаме себе си като неделима част от световната цивилизация. Защото българското слово от древни времена има своята писменост, своя знак върху културното минало, настояще и бъдеще на света. В този ден пеем Химна на Кирил и Методий, защото 24 май е символ на достойнство, традиция и духовност! Достойнство – защото честваме Аз-Буката, която сме дали на света, и се нареждаме сред признатите народи на Европа – със самозависимост, образованост и културна независимост. Традиция – защото е най-дългото празнуване на уникалния празник в историята – повече от 200 години. Духовност – защото е празник на културата, науката и знанието.

24 май не е само най-светлият български празник, а и най-необикновеният български ден, едничкият, в който общността ни е озарена от трептящия ореол на провиденческото духовно дело на светите братя Кирил и Методий, ден, през който вървим в една посока, след величествеността и могъщ химн на Словото.

Кирил и Методий създават четвъртата азбука за свещенослужение в света, отстояват я и я предават като съкровен дар на българите и на своите

ученици Климент, Наум, Горазд, Сава, Ангеларий и Константин Преславски, предават им и обречението да служат на духа и знанието.

Глаголицата и кирилицата, подобно на нашия многострадален, горд и силен в стоицизма си народ, преминават през съдбовни изпитания, през огън и меч, през гонения, забрани, забрава.

Глаголицата и кирилицата и техните свещени знаци прекосяват петвековната оглушителна тишина, сияейки тайно в мрака на манастирските килии, и търпеливо очакват своите Паисий и Софроний, своето Възраждане. Очакват от знаци да се превърнат в букви и да се слейт със своя език, за да напишат Карavelов и Чинтулов вечните си български песни, за да сътвори Христо

Ботев гениалните си стихотворения. Буквите и езикът стават едно, стават порив и самообращение на свободата в тефтерчето на Левски, призивна саможертвеност в Кървавото писмо на Калешков, стават чутовно страдание и величие – и памет, за да се оставим в историята и бъдещето.

Българската свобода, дошла през 1878 г., освобождава и необятен простор за езика, отваря и огромното място, на което да се възправи Иван Вазов с цялата си достолепна осанка на балканджия и неуморната си посветеност на певец на България и да положи основите на почти всички жанрове в националната ни литература във време, в което не съществуват нито книжовни норми, нито натрупани от други преди него томовете писменост. Създавайки творбите си, Вазов създава и българския език и не просто разширява границите и изразните му възможности, а ги изпълва със смисъл, енергия и безграничност. Служи си с почти 50 000 думи, събира ги отвсякъде, от множеството български диалекти, от Найденов-Геролия речник и речника на Дюверноа, въвежда ги в употреба през руски, турски и френски и им дава статут, а със силата на своето вдъхновение им вдъхва и живот, и съдба, и дългочестност. И с любовта до несвоят, с която обича България, обича и българския език, възпява го, брани го, отглежда го, защото е негово създание, упование, начин на съществуване.

Българският език е стихия, но вече подчинена и овладяна, природна сила с размах, но и с нюансите ѝ, изворен изблик, чист и живителен, от който всички насетне ще пият, ще пием.

Българският език е самото несвършване.

рашните баби и дядовци са водили децата си, а днес техните внуци водят своите наследници – отново тук, в любимата сграда, с доверие към таланта на работещите, с хубави спомени за прекараните мигове на полет във вълшебни светове в салона на библиотеката.

И да искаме, сигурно няма да успеем да изредим всички дейности през годините на НЧ „Св. св. Кирил и Методий – 1929“ – от година на година те стават все по-разнообразни. Свежите и понякога нестандартни идеи на ръководството изпълват с живот нови и нови чудесни прояви. И с основание можем да твърдим, че с пълна сила е вярна фразата на акад. Хайтов за хората, които работят тук: те искат, могат и го правят... И то по единствения възможен начин – с талант и сърце...

Екатерина
СТОЯНОВА

24 май е празник и на село Козарско. Обявен в началото като ден на ловеца, сега денят е празник не само на буквите, но и на малкото останали постоянни жители. На този ден се събират всички сред живописната природа на селото и на размисъл и песен споделят забързаното си ежедневиe. Разбира се, има курбан, водосвет и програма.

Тази година хористите при местното читалище зарадваха своите почитатели и с още една награда – Диплом за успешно представяне на фестивала на руската култура – „Ракитово 2019“.

„Априлци“

ЗЕМЯ БЛАГОДАТНА, ОКЪПНА В РОЗИ

В разгара на розобера в село Бяга отбелязват традиционния си празник. И тъй като той се празнува винаги в първата събота на месец юни, според културния календар на

Община Брацигово, тази година съвпадна с Международния ден на детето. Областният управител Стефан Мирев присъства на празничния водосвет в центъра на селото и отпрати поздрав към жителите и гостите на с. Бяга.

„Това е един от най-красивите празници в нашия регион, посветен на плодородието, уханието и красотата на розите, на българските традиции и обичаи. Вярвам, че ще съхраните и предавате това богатство на идните поколения.“

По повод 1 юни губернаторът пожела здраве и щастливо детство на всички малчугани. Приветствие поднесоха още кметът на община Браци-

„Априлци“

2 ЮНИ ЕДНО ИНТЕРЕСНО БЯГАНЕ ПО ВЪРХОВЕТЕ НА РОДОПА

В Деня на Ботев най-високото село на община Брацигово – Равногор, бе домакин на поредица изяви.

След поклонението пред Войнишкия паметник в памет на загиналите в борбите за национално освобождение, в местното читалище бе открита изложба на уникални старинни вещи и оръжия, предоставени от Нейчо Дечев, а след това, въпреки лошото време, Равногор даде старт на скорелауф рън по

товка. Скоростта по маршрута се определя както от физическата подготовка, така и от способността за бързо и точно

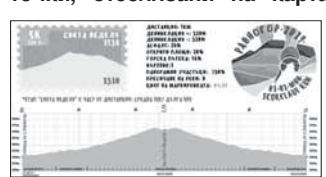

лятно ориентиране.

Ориентирането е спорт, в който състезателят самостоятелно, с помощта на карта и компас, за възможно най-кратко време преминава през контролни точки, отбелязани на карта-

четене на картата.

Сирените завариха състезателите на връх Св. Неделя и само мъглите и тишината станаха свидетел на сведените им чела.

Надяваме се и този формат да стане традиция, както Гай-

та и маркирани на местността. Съвкупността от тези контролни точки представлява състезателен маршрут, който подлага на проверка както способностите на състезателя да се ориентира, така и неговите физически възможности. Състезателят по ориентиране получава информация за маршрута от топографска карта и описание на контролните точки, които взема непосредствено преди старта.

Маркираните на местността и на картата контролни точки са задължителни за преминаване места, но състезателят сам избира пътя между тях на базата на своята техническа подго-

дарското насвирване...

Победителите получиха за награда и екопродукти, предоставени от местната мандра.

Мария СПАСОВА

СЛЕД ВОТА
ЗА ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА БЪЛГАРИЯ
В ЕВРОПАРЛАМЕНТАКАК ГЛАСУВАХА
РАЗЛИЧНИТЕ РЕГИОНИ В СТРАНАТА

В Първи многомандатен избирателен район – Благоевград ГЕРБ води с убедителна преднина от около 15%. За управляващата партия са гласували 36,69% от пусналите своя вот жители на Пиринско. Червената листа с водач Елена Йончева са подкрепили 21,48% от избирателите. На трета позиция е ДПС с подкрепа от 19,39%. Веднага след тях се нарежда ВМРО с 8,63%.

ГЕРБ води и в област Бургас. Там управляващите са получили 30,45% от гласовете. БСП са подкрепени от 22,28% от упражняващите право си на вот. И край морето ДПС са трета политическа сила. Движението с лидер Мустафа Карадайв е получило 19,59% от гласовете на гражданите. ВМРО са четвърти с 6,70%.

Във Варна разликата между управляващата партия и основната опозиционна такава е около 10%. Ето какво сочат данните на РИК:

ГЕРБ – 32,45%, БСП – 22,41%, ДПС – 13,47%, ВОЛЯ – 7,45%, ВМРО – 6,99%.

Във Велико Търново ГЕРБ и БСП са с почти изравнени сили. Данните на РИК сочат следното:

ГЕРБ – 30,35%, БСП – 29,61%, ДПС – 12,36%, ВМРО – 8,87%.

Малко под един процент е разликата между първия и втория и във Видин:

ГЕРБ – 32,90%, БСП – 31,91%, ДПС – 16,11%.

Огромна преднина на ГЕРБ пред БСП отбелязват от РИК – Враца. Ето и техните данни:

ГЕРБ – 40,24%, БСП – 25,39%, ДПС – 14,44%, ВМРО – 7,06%.

В Габровска област картината след водача изглежда така:

ГЕРБ – 35,74%, БСП – 26,32%, ДПС – 8,39%, ВМРО – 8,16%.

БСП е първа сила в област Добрич. Местната РИК обявява следните резултати при 100% обработени протоколи:

БСП – 25,90%, ГЕРБ – 22,79%, ДПС – 22%, ВМРО – 7,76%.

В Кърджали първа политическа сила е ДПС. Данните на РИК сочат следната подредба на партиите:

ДПС – 65,34%, ГЕРБ – 16,10%, БСП – 7,8%, ДОСТ – 4,31%.

В Кюстендилска област следизборната картина изглежда така:

ГЕРБ – 38,74%, БСП – 31,17%, ВМРО – 8,50%, ДПС – 3,44%.

В Ловешка област отново води ГЕРБ. Те имат 10% по-висока подкрепа от БСП. Трети са ДПС, а четвърти са ВМРО.

Същата картина наблюдаваме и в Монтана.

В Пазарджик ДПС измества БСП от втората позиция. За ГЕРБ в областта са гласували 28,02%. ДПС са подкрепени от 26,18%. За левицата своя вот са дали 23,66%.

В Перник ГЕРБ са спечелили близо 40% от вода на гласувалите. БСП се нарежда на второ място с 27,76%. Трети са ВМРО с 10,47%.

В Плевен БСП взема превес над ГЕРБ, а партията на Мустафа Карадайв е трета.

В Пловдив град и Пловдив област води ГЕРБ, а веднага след нея се нарежда БСП. В града на трета позиция е ВМРО, а в областта ДПС.

В област Разград първа политическа сила е Движението за права и свободи. То е завоевало подкрепата на близо половината от упражняващите право си на глас. След тях е ГЕРБ, на трето място са социалистите.

В Русе начело са управляващата партия, следвани от червените и патриотичната партия.

В Силистра партията на Карадайв заема втората позиция в класацията, но водещи отново са ГЕРБ.

В Сливен резултатите не изненадват. Те са като в много други области. Първи са управляващите, втора е левицата, а трети са ДПС.

И в Смолян Движението за права и свободи измества червените от второто място.

В 23 и 24 МИР – София трета политическа сила се явява коалицията „Демократична България“. Първите две са традиционните. В 25 МИР четната тройка се допълва от листата с водач Ангел Джамбазки, а в София – област – от тази с водач Мустафа Карадайв.

В Стара Загора първите три политически сили са традиционните. Не така е обаче в област Търговище. Там начело е ДПС с малко над 51% подкрепа. Втори и трети са ГЕРБ и БСП.

Без изненада и в Хасково. И там начело са управляващите.

ДПС води в Шумен, а БСП в Ямбол.

На 28 май 2019 г., вторник, от 15 ч. Европейският парламент в България организира дискуссия за резултатите от европейските избори на тема „Евроизбори 2019: какво следва?“. ПРЕССЛУЖБА НА ЕП

КОИ СА ХОРАТА, ЗАМИНАВАЩИ ЗА БРЮКСЕЛ
СЛЕД ТАЗГОДИШНИЯ ВОТ?

Седемнадесет евродепутати изпратени в Европейския парламент

ГЕРБ
Мария Габриел
Андрей Ковачев
Андрей Новачков
Ева Майдел
Асим Адемев
Александър Йорданов

ДПС
Атидже Алиева,
Илхан Кючюк
Искра Михайлова

ВМРО
Ангел Джамбазки
Андрей Слабаков

„Демократична България“
Радан Кънев

ПУБЛИЧНО ИЗВИНЕНИЕ
към адвокат Елена Асенова

от името на Димитрия Б. Ламбрева,
секретар на НЧ „Никола Й. Вапцаров“ – с. Бяга

Във връзка с направено от мен изявление на сесия на Общински съвет – Брацигово, проведена на 31.05.2019 г., изказвам своето публично извинение към адвокат Елена Асенова за неправомерното си и некомпетентно изказване относно участието в изготвянето на договор между читалището и консултантска фирма „Алфа Комерс груп“!

Договорот е изготвен от фирма „Алфа Комерс груп“ през 2012 г., без никакво правно или консултантско участие от страна на Общинска администрация – Брацигово и на г-жа Асенова. Същият е подписан от читалищното ръководство без знанието на г-жа Асенова и Общинска администрация.

Ние, като ръководство, представляващо НЧ „Н. Й. Вапцаров – 1903“, бяхме консултирани впоследствие, по време на самата реализация на проектното предложение.

Явно истината остана между думите, затова изказвам също и своята благодарност за оказаната юридическа, административна и техническа помощ по време на ремонта на читалищната сграда!

Народно читалище „Никола Йонков Вапцаров – 1903 г.“
Димитрия Ламбрева /секретар/

Из работата на Общински съвет – Брацигово

ИНФОРМАЦИЯ

Използване на земеделската земя, структури и работна сила в земеделието. Подкрепа на доходите на земеделските стопани.

Главната насока в развитието на селското стопанство е подобряване на условията за повишаване на ефективността на селскостопанското производство и развиване на тези отрасли, за които съществуват най-добри условия за развитие. Селското стопанство като цяло е изправено пред редица предизвикателства, като нарастваща нестабилност на цените, все по-видими прояви на екстремни метеорологични явления, увеличени изисквания и очаквания на потребителите за консумация на безопасни продукти и храни, задълбочаващи се социални и демографски проблеми.

Община Брацигово е полупланински и планински селски район, който е силно зависим от земеделието и животновъдството като източник на доходи и заетост. Основният проблем, свързан с района, е относително по-ниското качество на живот, висока безработица и ниски доходи на заетите, застаряващо население, труден достъп до социални, здравни и други услуги. Земеделното производство да бъде структуроопределящ отрасъл, а наличието на други алтернативи е ограничено. Земеделската земя в община Брацигово е 78 хиляди декара, която включва обработваемите земи, изкуствени ливади и житни тревни, овощни насаждения, лозя, постоянно продуктивни ливади, високопланински пасища, затревени ливади, семейни градини, необработвани земи. Използваната земеделска площ се формира от обработваемата земя, трайните насаждения, постоянно затревените площи, семейните градини и оранжерийните площи. Необработваемите земи, които не са използвани за земеделско производство повече от две години, намаляват. Там почти всеки достъпен за обработка декар е зает с някаква култура.

С развития пазар на земята растениевъдството е добре развито в полския район, със силно преобладаващ обем на зърнопроизводството, култури като пшеница, слънчоглед и царевица. Добрата достъпност в полския район се явява предпоставка за механизано растениевъдство. При правилна агротехника и подбор на сортове семена, от обработваемата земя се получава средно добив от 300 кг/дка за пшеница, от 150-250 кг/дка при слънчогледа. Производството на зърнено-житни култури е характерно предимно за селата Исперихово, Козарско и Бяга. Запазват се площите, засети с технически култури. В Равногор декарите с картофи са около 400, като се забелязва тенденция за намаляването им, а в селата от полския район отглеждането на картофи е предимно за собствена консумация. Трайните насаждения и оранжерийните площи намаляват. Наред с традиционното отглеждане на плодове и зеленчуци, като ябълки, череши, праскови, кайсии, домати, краставици, зеле, праз, лук и други, се запазват и площите с лозя. Трудно се инвестира в зеленчукопроизводството и овощарството, тъй като културите са с малък капитал и селските домакинства се занимават с отглеждането на малки количества, предимно за собствена консумация.

Растениевъдството е отрасъл, който се развива неравномерно при ниска пазарна активност на територията на община Брацигово, което до известна степен се дължи на специфичните почвени и климатични условия в района. От друга страна, част от селскостопанската продукция не получава пазарна реализация, тъй като получените продукти в този отрасъл се използват в животновъдството.

В общината има подходящи условия и наличие на човешки ресурси за развитие на маслодайната роза и пчеларството. Все повече и по-

вече се увеличават площите с маслодайна роза. Само в Брацигово те са се увеличили с нови 45 дека, в Козарско и Исперихово с около 40 дека, а създадените вече розови градини в с. Розово се запазват. Най-много розови насаждения се отглеждат в с. Бяга – около 500 дека. Стремелът към увеличаване на площите с отглеждане на маслодайна роза се поражда от рекордно високите изкупни цени на розовия цвят през предходните години, както и това, че отглежданата маслодайна роза в общината, като такава с висока рентабилност, е търсена от преработвателите на розов цвят. За миналата година можем да кажем, че изкупната цена на розов цвят не достигна висота, но това не се отрази в отказване от производство на розовите насаждения. Основният разход при отглеждането на рози е разходът за труд, поради липса на работна ръка.

Броят на пчелните семейства се запазва и дори можем да кажем, че се увеличава. Наблюдава се един ускорен процес за регистрирането им от страна на собствениците. Най-силно развито е пчеларството в селата Бяга, Козарско, Исперихово и град Брацигово.

Площите на пасища и естествени ливади са сериозен ресурс за развитие на животновъдството в общината. То се развива при много благоприятни условия, по отношение на природна среда – с възможности за по-продължителна паша през годината, естествени пасища и добра естествена фуражна база. Планинският и полупланинският релеф, естествени ливади, както и многобройните пасища, благоприятстват развитието на екологично пасищно животновъдство. Развити са говедовъдството, овцевъдството и коневъдството. С договори са създадени 7600 дека пасища, мери и ливади на животновъди за подпомагане. Общото количество добитък, отглеждан в региона, не е концентриран в големите животновъдни ферми, а по-скоро във ферми от семеен тип, като например в селата Бяга, Козарско и Исперихово, където има малки семейни ферми, в които се отглеждат животни предимно за изхранване на семействата. Запазват се добър показател в развитието и отглеждането на животни, като фермата „Братя Борисови“ в град Брацигово и семейство Славови в село Розово, където се контролира развъдната дейност и се предлагат качествена животинска продукция, а млякото във фермата „Братя Борисови“ се преработва в собствена малка мандра. Добре развити е и фермата на Дора Гаджева в Бяга. Наблюдава се ръст в броя на овцете и кравите, а броят на козите намалява. За Брацигово можем да кажем, че животновъдството намалява своите темпове на развитие. В града се отглеждат около 400 овце, 30-40 кози и прилизително толкова крави. Със засилен интерес към месодайно животновъдство, фермери отглеждат телета за угояване от елитни породи в село Жребичко. Коневъдството е с най-голямо развитие в Жребичко, Равногор и Брацигово, където все още продължава и работата по идентификацията на конете. Животновъдите продължават да търсят директна подкрепа по схеми за единно плащане и по екологичните програми – пари, отпуснати от ЕС.

Като цяло малките земеделски стопанства са типични за територията на община Брацигово, тъй като са по-гъвкави и по-лесно се приспособяват към пазарните цени. Те са източник на препитание за семейства, които нямат възможност да намерят други източници на доходи. Подложени са на непрекъснат натиск от демографски, търговски и технологичен характер, което води до масово отглеждане на животни

в малки стада и на отглеждане на растителни култури.

За селата Розово и Равногор се забелязва едно непостоянство в развитието на земеделието. Липсата на работна ръка и техника силно ограничават възможността за отглеждане на селскостопански култури, подходящи за планинския район, за разлика от равнинната част, като селата Бяга, Козарско и Исперихово, където могат да се получат повече от една реколтата или коситба.

Относно осигуряване на подкрепа за доходите на земеделските производители можем да сме категорични, че това става чрез директното подпомагане, чиято основна роля е да стимулира производителите и пазара на продукцията. Директните плащания за фермерите допринасят за запазване и стабилизиране на земеделското производство, имайки важна роля за противодействие при природно-климатични и икономически кризи. Земеделските производители, развиващи дейност на територията на общината, ползват и механизмите на пазарна подкрепа по сектори – полски култури, месо и мляко, пчеларство, плодове и зеленчуци. При трайните насаждения, въпреки директните плащания, малките стопанства подобряват финансовото си положение само частично, а при зеленчуковите стопанства директните плащания нямат особен принос за нарастване на дохода, поради малкия размер на площите. В най-неизгодно положение са животновъдите с преживни животни, тъй като голяма част от тях не разполагат със земя или тя е съвсем малко. Високите цени на фуражите, ниските изкупни цени на животновъдната продукция поставят животинския отрасъл пред сериозни предизвикателства.

На територията на община Брацигово се намират земи с висока природна стойност, попадащи в Натура 2000. Биоразнообразието на растителни и животински видове, включени в Червената книга на Република България, също е от значение за региона. Такова е Стояновото лютиче, намиращо се в село Равногор – едно от 47-те вида критично застрашени растения с европейско и национално природо-защитно значение. С цел запазване на това природно богатство, земеделските производители трябва да прилагат определени ограничителни мерки. Съхранената и запазена природа и до днес е една добра предпоставка за все по-ефективно развитие на селския туризъм и биологичното земеделие.

Неблагоприятно и ограничаващо въздействие върху развитието на земеделието в община Брацигово оказват:

1. Раздробената собственост на земята и нейното дългосрочно ползване;
2. Загубата на квалифицирана работна ръка и недостигът на работна сила за извършване на определени технологични дейности;
3. Застаряването на населението и влошаването на демографската структура;
4. Слабата използваемост на земи в горския фонд и ограниченото им ползване за нуждите на планинското животновъдство;
5. Трудностите при кредитиране за малките и средни стопанства.

Като обобщение можем да кажем, че най-добрият гарант за доходите на земеделските производители е ефективното и ефикасно управление на собствените им ресурси, а не директната финансова подкрепа, която ги прави зависими и слабо продуктивни.

Ангелина КАЛИНОВА
/младши експерт ЗГВ/

О Б Я В А

Със Заповед № ОХ – 355/12.04.2019 г.

на министъра на отбраната на Република България се обявяват 156 (сто петдесет и шест) вакантни длъжности, които следва да се заемат след провеждане на конкурс за приемане на военна служба на лица, завършили граждански средни или висши училища в страната и в чужбина, във военни формирования (в. ф.) от състава на Съвместното командване на силите, както следва:

- 1.1. за в. ф. 48940 – Бургас, съгласно Приложение No 1;
- 1.2. за в. ф. 52370 – Негушево, съгласно Приложение No 2;
- 1.3. за в. ф. 28860 – Горна Малина, съгласно Приложение No 3;
- 1.4. за в. ф. 52210 – Банка, Приложение No 4;
- 1.5. за в. ф. 32450 – Мокрен, съгласно Приложение No 5;
- 1.6. за в. ф. 22980 – София, съгласно Приложение No 6;
- 1.7. за в. ф. 22720 – Смядово, съгласно Приложение No 7;

Срок за подаване на документи до Началника на Военно окръжие II степен – Пазарджик до 21.06.2019 г.

ОБЯВАТА Е ПУБЛИКУВАНА
НА САЙТА НА ЦВО – www.comd.bg!

За подробна информация – старши експерт във Военно окръжие – Пазарджик за общини Пещера и Брацигово Петър Русеков, Община Брацигово, ет. 2, стая № 17, тел. 03552 / 2065, старши специалист Димитър Димитров, ет. 2, стая № 12, тел. 03552 / 2065, или във Военно окръжие – Пазарджик, ул. „Втори януари“ № 10, тел. 034 / 445 463.

О Б Я В А

Със заповед № ОХ – 309 / 27.03.2019 г.

на министъра на отбраната на Република България е разкрита процедура по обявяване на 30 вакантни длъжности за приемане на служба в доброволния резерв в съвместното командване на силите (СКС), съгласно Приложение № 1. Конкурсът ще се проведе от 22 до 30.07.2019 г. по документи и събеседване.

Срок за подаване на документи до Началника на Военно окръжие II степен – Пазарджик до 01.07.2019 г.

ОБЯВАТА Е ПУБЛИКУВАНА
НА САЙТА НА ЦВО – www.comd.bg!

За подробна информация – старши експерт във Военно окръжие – Пазарджик за общини Пещера и Брацигово Петър Русеков, Община Брацигово, ет. 2, стая № 17, тел. 03552 / 2065, старши специалист Димитър Димитров, ет. 2, стая № 12, тел. 03552 / 2065, или във Военно окръжие – Пазарджик, ул. „Втори януари“ № 10, тел. 034 / 445 463.

ДИМИТЪР ДЪНЕКОВ НА 70 ГОДИНИ

Динамичните съвременни пенсионери вече са убедени, че старостта настъпва чак на 85 години и не се притесняват от 70-ия си рожден ден. Хората на 70 години се чувстват в разцвета на живота си и са по-щастливи отвсякога. Освен това половината от тях вярват, че са в най-хубавия си период. Най-хубавото на остаряването е, че имат време да правят какво-то желаят. Други плюсове на зрялата възраст са, че човек се безпокои по-малко за маловажни неща, вече не се притеснява какво мислят другите и смело казва какво мисли. Най-добре се чувстват успелите да останат активни, както и хората с хобита.

Един от тези щастливци е нашият съгражданин и перодържец (поет и писател) Димитър Дънеков. И на 70, и преди той винаги е можел да каже това, което мисли и никога не се е свенял да отстоява активната си гражданска позиция.

Димитър Дънеков (псевдоним на Димитър Костадинов Стефанов) е роден на 19.03.1949 г. в село Жребичко. Автор на стихосбирките „Взривена тишина“ (1997) и „По бялата пустош“ (2009); сатиричната книга „Шок след шок“ (2000), както и на „Началото и края на света“ (2006); „През джунглата на времето“ кн. 1 (2008), кн. 2 (2009), кн. 3. (2010). Автор е на книгите за загиналите във войните за национално освобождение от Жребичко – „Изпод пластове на забравата“ в съавторство с Лазар Грозданов, от Равногор – „Юнаци, лека нощ“, и от Брацигово – „И спят отдавна всички времена“. Член на СБП. Дългогодишен приятел и сътрудник на в. „Априлци“.

Желаем му най-вече здраве и дълголетие, за да може да използва все така с хъс таланта, който му е даден свише в изобилие.

„АПРИЛЦИ“

ЕДНА ОБРАЗЦОВО НАПИСАНА КНИГА

Такова е определението, което да-де изтъкнатият литературен критик проф. Симеон Янев за книгата на Димитър Дънеков „И спят отдавна всички знамена“. Думите му бяха казани на 11 май пред Общото събрание на Съюза на българските писатели при анализа на стотиците книги, издадени от членовете на съюза през 2018 г. Ето и пълния текст на рецензията, публикуван в бр. 18/19 на в. „Словото днес“:

„Ще започна с една изненадала ме книга, пропита внушително от идеята за помирението. При това тя не говори за него от постаментите на националното, а от тясно локалното, от мартирологията, на едно историческо във Възраждането градче – Брацигово. Непознатият за мен Димитър Дънеков е написал една образцова публицистична книга. Озаглавена „И спят отдавна всички знамена“, пояснена в подзаглавие „Разкази и факти за загиналите и преживелите войните за национално обединение от гр. Брацигово“, богато илюстрирана, библиографски коректна, фокусираща се не само върху документите, но и върху семейни спомени и предания на живите от родовете, подкрепена с емблематични стихотворения на класически български поети (Вазов, Кирил Христов, Ракитин и др.), тя сама е премерена белетристика от типа на баталистичната литература.

Както всяка добра публицистика, тя може да бъде многопосочно определена. Би могла да бъде четена като историческо краезнание, доколкото изследва едно историческо събитие – войните за национално обединение в една крайно стеснена територия – споменатото Брацигово. Със същата сигурност би могла да бъде преекспонирана като локален военен, енциклопедичен справочник, ако стилстиката и на места (всъщност доста често) не се покачва в градусите на поетическия или белетристичния изказ. Би могла също да се окачестви като своеобразен градски (за Брацигово) мартиролог, защото избягва и заличава всички други подходи към жертвите на градчето: не ги дели ни по националност, ни по партийност, ни по религия. И точно тук е според мен големият принос и голямата цена на тая книга.

Тя търси и според мен успешно наслучава пътя към националното помирение, тая непостижима за нас досега добродетел и като че ли единствен лек на общостните ни рани. Макар че е посветена само на жертвите във войните за национално обединение и не засяга най-острите разделителни събития в историята през двадесети век: както събитията 1923/1925 година, така и събитията 1941/1945 и произтеклите от тях народен съд, в рамките на своя тематичен обхват книгата възкресява паметта за жертвите от военните съдилища, премахва толеранетното им по партийна линия и така открива хоризонт за едно бъдещо цялостно изследване на загиналите за България брациговци от времето на Петлешков до края на двадесети век.

Най-важното: при спазване на необходимите критерии, тя може да служи за еталон на един или няколкото мартиролог в национален мащаб на падналите за България, ако не поименно, изрядно поместно.“

1. Мартиролог - списък на мъченици или сборник с техни жития

„АПРИЛЦИ“

Ще ми се да отворя дума за пракоритите. Те възникват спонтанно, обикновено при някаква екстремна ситуация, но не винаги означават това, което човек може да си помисли, когато ги чуе за пръв път. Ето ви един пример:

ДЯДО МИ, ДАЛАВЕРАТА

Забелязал ли си колко много родното ми Жребичко прилича на старото Търново? Същите къщи, кацнали върху същите скалисти урви. И в това няма нищо случайно – Жребичко е заселено от търновски бежанци, намерили тук спасение от ятагана след падането на старопрестолния град. На времето дядо ми е разказвал на по-големите ми сестри, че предците на рода ни са били истински боляри. Кой знае? Може и вярно да е, защото аз неведнъж съм усещал да проговарят сините ставки на кръвта ми. Например, когато посрещам с полупрезрителна-пуделикодуща усмивка поредния удар „под кръста“, от тези, които в последно време и животът, и хората така щедро раздават. Благодарната кръв е като благородните метали – ръжда не хваща.

Та в онази група търновски бежанци-заселници изглежда преобладавали зевзеците. И добре, че били те, защото без тях едва ли жив човек би оцелял по тези орлови гнезда. С течение на времето болярите се позагубили, а зевзеците напът – намножили се. Животът ги блъскал безпощадно, а те, вместо да хленчат, му се хипели от упор право в мущуната. Гледали на всичко от високо и никога не приемали хей тъй, на доверие. Ражда се например нов човек и кръстниците му веднага го определят с три имена – собствено, бащино и фамилно. За моите съселени, обаче, тази форма на определение съвсем не била изчерпателна. Наблюдавали те внимателно как човекът расте пред очите им, чакали дълго и търпеливо и при първото му стъпване навриво веднага му лепвали прякор – едно именце само, но пък така характерно и образно, че и собственото, и бащиното, и фамилното име оставали да служат само на архивите. Сега някои хора сами си измислят прякори и ги наричат псевдоними. Тяхна си работа. В моето село продължават да ги наричат прякори и когато попитат за някого, не казват „Как му е името?“, а „Как му е прякорът?“ Така извън официалните документи, моето село се обитавало от Мурабетата, които от деца били страшно пристрастени към ръкопашните схватки, Каскетя, който пръв захвърлил гуглата и нахлузил на главата си купешки каскет, Царчето, който пък взел, че се появил на бял свят заедно с престолонаследника, Бъркушът, който в по-натрълпало състояние обяркал тенджерите на жена си и излял помията на прасето, тоест, бъркуша, както казват в моето село на помията. И още какви ли не чудати прякори сътворили във времето това болярско-зевзешко село, а тъй като на тоя свят няма хора безпогрешни, няма и жител на моето село без прякор. И дядо ми, естествено, не бил пощаден. Един ден той станал и останал завинаги Далаверата. Каква била далаверата ли? Ето я:

Имал си дядо приятел, останал отрано вдовец. Поизмъчил се човекът самичък, но успял да отгледа двама сина, да ги задоми и да им осигури по малко имотец, та да си стъпят на краката и семейства да

като живо и шурчетата се обаждали отвън. Ако си потърсел размудка с някаква живинка, на разположение му било само старото магаре в яхъра и козите, ама разбираш ли ти магаре и кози от човешка приказка? Слушат, слушат и най-много да те близнат по ръката или да ти изпръхтят във врата. Страшно нещо е самотата! Тежка болест. Бавна смърт.

Та тъй денеска-утре, денеска-утре, размислял дядовият приятел в самотните си нощи и решил, че така се не трае. Поогледал се и нали винаги си е било валидно едно китайско правило, че който търси – намира, открил си и той една сродна душица. И тя като него сама жена, вдовица, че и по-лошо – без никого на този свят. И тя, горката, за никъде, ни денем, ни нощем. Как и кога, и какво точно са си помислили, не се знае, но решили двамата, че ако под един покрив живеят, по-леко ще им бъде. Любов значи припаднала на поветеелите им души и един ден те решили, че под венчело да минат, пък кой каквото ще да си говори!

Това хубаво, ама като научили синовете на дядовия приятел! Скочили като хали. Как така ще се венчава баща им, дъртакът му с дъртак! За смях ли ще ги прави пред цяло село? Пък и с имота, а и добитъка – знаеш ли после какво може да стане? Венчило ли? В никакъв случай! И повече не дали ни дума да се издумва.

Но... любовта пък затова е любов – да се бори и да побеждава. Или да режисира Ромео-Жулиетови драми, но тъй като на село още никой не бил чувал за Ромео и Жулиета, отровите и камите отпаднали от самосебе си. Вместо това дядо се заел с организацията на венчавката в условията на пълна конфиденциалност. Нали кум щял да става! Повикал той попа у дома, уж ей тъй, между другото, а после двамата поели като самата невинност по скалистите сокаци и набързо заобиколили домовете на двамата кандидат-младоженци, които по едната случайност точно в този ден били заети с къщи работи. Но като ще е за венчело, зарязали работите и се присведнили към дядо ми и към попа. Заситнило малкото шествие към църквата по никое време, ама пустото село зевзешко, можеш ли го излъга? Уж било задрямало под свисте си тикли, но явно някой от многобройните му пенджери, тесни и високи като крепостни амбразури, будувал. Двамата сина на дядовия приятел били на

часа предизвестени. Хвърлили те мотиките и хукнали, ревейки, да браят семейната си чест и бъдещото бащино наследство. Така влюбените, които вече предкусвали сладостите на предстоящия им меден месец, успели да стигнат едва до селския универсал – една полутъмна стая, побрала в себе си и кръчма, и магазин, и политически клуб, и изкупвателен пункт, или иначе казано, това било учреждението с най-важно общоселско значение. Като зърнала зад себе си устремната като башибозук потеря и като преценила, че заветната църква остава в далечината като недостижима цел, дядовата компания се барикадирала в универсалното учреждение. Вътре горките виновници за общоселското вълнение заоплаквали съдбата си, но дядо ми, известен с острия си ум и бързия си говор, трескаво поел командването, тъй като междувремето и старият поп си бил глътнал езика от уплах. „Патрахиля, попе! Навличай патрахиля!“ – издал като първа команда дядо и дори поможнал на схватания от страх поп да нахлузи епа-трахиля. После строил младоженците в редица, придумал кръчмаря, който от думкането по залостената врата бил не по-малко уплашен от божия наместник, за втори свидетел, строил и него, заел своето място и издал нова команда: „Давай, попе! Тука ще правиш венчавката! Чети, ама по-набърже!“

Извадил попът требника и се приготвил да чете, но като поогледал обстановката, пак го прибрал, изричайки съкрушено: „Няма свещи! Младоженците трябва да държат свещи... Инак не може!“ Пуси църковни канони! За беда, свещи нямало и в магазина-кръчма, въпреки цялата му универсалност. А вратата вече се огъвала под външния напън. Още миг и...

Тогава на дядо му хрумнала гениална идея. „Давайте борина! Бързо – борина!“ – развикал се той тъй, че езикът му едва успявал да се огъва от бързане. Борина, като във всяка родопска къща, имало. Отцепили набързо две свещици-тресчици, запалили ги и ги пхнали в ръцете на отчаяните младоженци. Борината задимляла, а попът запял тържествено: „Венчават се во имя отца и сина, и светого духа...“ и така нататък, както си го пишецо в църковната му книга.

Когато вратата не издржжала и тълпата, зажд-няла за зрелища, нахлула след разярените синове, пръстените вече били надянтати на пръстите на новобрачните. А знайно е, че това, което бог е съединил, не може да бъде разтрогнато от хората. Синовете на дядовия приятел ударили яростно калпачите си в пода, а кръчмарят-кум започнал да разлива вино. Тържеството продължило там, където била извършена венчавката. Младоженецът, честит и доволен, започнал да възвръща загара върху лицето си. А след като попетръпнал окончателно, развеселил се, прегрънал дядо ми и се провикнал гръмко: „Ама че далавера измисли, куме-е-е!“ Имал предвид тресчиците-свещици. Пирувашката тълпа поела думите му като ехо: „Далавера!... Далавера!...“

Така в този горещ летен ден дядовият ми приятел се сбодил с булка, синовете му с мащаха, а дядо ми с прякор, който му останал завинаги, та се прехвърлил и към поколенията – Далаверата.

Димитър ДЪНЕКОВ

Илюстрацията е дело на моя панепорски приятел Стайо Гарнев

НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА СПОНСОРСТВО НА ОБЩНСКИ ПРОЕКТ „НЕСТЛЕ ЗА ЖИВЕЙ АКТИВНО! 2019“

„Нестле За Живей Активно!“ е мащабен дългосрочен проект, който има за цел да промотира движението, спорта и балансираното хранене в България. Инициативата се организира от „Нестле България“ АД и стартира през 2006 г. До момента ежегодно към инициативата са се включвали значителен брой общини. През 2019 г., със съдействието на НСОБ, „Нестле България“ АД ще разшири своята инициатива с организирането на национален конкурс за спонсорство на общински проект. Право на участие в конкурса „Нестле За Живей Активно! 2019“ имат всички общини. Стъпки за участие в конкурса: 1. Да се изпрати подписана от кмета на общината заявка за участие по образец до 3 юни на e-mail: i.georgieva@argaagency.com, копие до НСОБ, на e-mail: m.yaouaya@namfb.org 2. Да се организира събитие или събития на 23 юни на територията на общината. Те трябва да бъдат организирани под формата на спортен празник и/или празник на балансираното хранене. Пример за събития могат да бъдат: марафон; турнир/и по индивидуални или отборни спортове; отворени врати в спортни зали; открити тренировки; пикник; демонстрации по готвене; изложба на домашно приготвени храни и много други. По изключение, активностите могат да се излъчат на 22 юни, ако Общината няма възможност за организация на посочената дата. 3. Да се подадат документи за участие в конкурса до 1 август. Документите за участие включват попълнена и подписана техническа карта, придружаващ снимков материал (заедно с подписани декларации за авторство), които описват изпълнените дейности

на 23 юни. Към документите Общината трябва да приложи и описание на проект, за който иска да получи финансиране. Проектът трябва да отговаря на следните изисквания: да е свързан с активен начин на живот и/или изграждане на навици за балансирано хранене на населението в общината; да може да се ползва свободно от цялото население на общината; общата му стойност да не надвишава 20 хил. лева; да може да се реализира в рамките на 2020 г. Пример за такива проекти могат да бъдат: спортни площадки, оборудване на спортни зали, спортни съоръжения и др. Подробни указания за попълване на техническата карта можете да намерите в Правилата за организиране и провеждане на национален конкурс за спонсорство на общински проект „Нестле За Живей Активно! 2019“. Участието в събитията за общини с население до 10 хил. жители – не по-малко от 200 души; за общини с население до 50 хил. жители – не по-малко от 500 души; за общини с население над 50 хил. жители – не по-малко от 1000 души. Посочените бройки могат да са в рамките на едно събитие и населено място или в рамките на множество събития и населени места на територията на общината. За публичност на събитията Общината следва да предвиди и комуникационно осигуряване на събитие/събитията: за общини с население до 10 хил. жители – минимум 15 публикации; за общини с население до 50 хил. жители – минимум 30 публикации; за общини с население над 50 хил. жители – минимум 40 публикации. За публикации се приемат: всички обявления в национални и регионални медии, които съдържат

дата, място, час и цитирано име на събитието „НЕСТЛЕ ЗА ЖИВЕЙ АКТИВНО! 2019“; всички обявления в официални уебсайтове, поддържани от Общината; НПО, граждански организации и т.н., които съдържат дата, място, час и цитирано име на събитието; постове в социални мрежи, които съдържат дата, място, час и цитирано име на събитието.

Кандидатите ще бъдат разгледани в периода: 1 август/1 септември от 5-членно жури, съставено от представители на „Нестле“, НСОБ и Министерството на младежта и спорта. През септември класирането ще бъде обявено на сайта на НСОБ (<https://www.namfb.org/>), и на сайта на „Нестле За Живей Активно!“ (<https://www.jiveiaktivno.bg/>). Класираните на първите 3 места общини ще представят проектите си пред журито. Конкретната дата и мястото на провеждане на финалното представяне се определя не по-късно от 15 дни преди датата на неговото провеждане. Организаторът или негов представител уведомява писмено, чрез имейл, участниците за определената дата и място не по-късно от 10 дни преди провеждането на финалното представяне. Наградата в конкурса се присъжда на най-добре представил се проект и представлява финансиране на стойност 20 хил. лв. за реализацията на проекта, който общината е представила. Документите за участие в инициативата може да намерите на сайта на НСОБ: www.namfb.org.

Условията ще бъдат публикувани на страницата на НСОБ и изпратени и по ел. поща до общините след 27 май.